

VERKENNEND VELDONDERZOEK NATUUR

GOVa fase 4c: opwaardering Veghel-Eindhoven, Sluis 4/5/6 fase 2

Bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal

Toetsing aan de Flora- en faunawet

CONCEPT

S. van de Koppel MSc

In opdracht van: Rijkswaterstaat

Datum: 15 juli 2013

Colofon

© 2013 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Rijkswaterstaat

Tekst en samenstelling: S. van de Koppel MSc (deskundige natuurwetgeving)

Met medewerking van: V. de Jong MSc (faunadeskundige)

Projectleiding: S. van de Koppel MSc

Eindverantwoordelijk: drs. R.F.M. Krekels

Projectnummer: 13-126

In opdracht van: Rijkswaterstaat

Foto's omslag: Ingreeplocatie bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal (S. van de Koppel)

Wijze van citeren: Van de Koppel, S. & De Jong, V., 2013. Verkennend veldonderzoek natuur. GOVa fase 4c: opwaardering Veghel-Eindhoven, Sluis 4/5/6 fase 2. Bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Natuurbalans-Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans-Limes Divergens BV. De opdrachtgever vrijwaart Natuurbalans-Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

INHOUD

SAMENVATTING.....	6
1 INLEIDING	9
2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP.....	12
2.1 Beschrijving ingreeplocatie.....	12
2.2 Voorgenomen werkzaamheden	12
2.3 Doel en belang werkzaamheden	13
3 ONDERZOEKSMETHODE.....	14
3.1 Bronnenonderzoek.....	14
3.2 Veldonderzoek	14
3.3 Toetsing aan de Flora- en faunawet	14
4 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET.....	16
4.1 Vaatplanten.....	16
4.2 Vleermuizen	16
4.3 Overige zoogdieren	17
4.4 Broedvogels	17
4.5 Reptielen.....	19
4.6 Amfibieën.....	19
4.7 Vissen.....	19
4.8 Ongewervelden	20
5 CONCLUSIES	22
5.1 Consequenties Flora- en faunawet.....	22
5.2 Aanvullende maatregelen	22
6 BRONNEN	24

SAMENVATTING

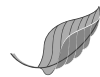
Rijkswaterstaat voert in verschillende fasen het project Groot Onderhoud Vaarwegen (GOVa) uit voor de Maas en enkele grote kanalen in Noord-Brabant en Limburg. Voor GOVa fase 4c vindt opwaardering Veghel-Eindhoven, Sluis 4/5/6 fase 2 plaats. Onderdeel daarvan is de bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal bij Beek en Donk. Hiervoor is reeds een quickscan natuur uitgevoerd door Grontmij (Grontmij 2012). Uit de conclusies blijkt dat er aanvullend onderzoek en advies nodig is om de risico's voor een aantal soorten te kunnen beperken.

Realisatie van de voorgenomen ingreep kan leiden tot schade aan natuurwaarden die bescherming genieten in het kader van de Nederlandse natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet, die de bescherming regelt van plant- en diersoorten. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Ffw ten aanzien van streng beschermde soorten vereist mogelijk een ontheffing ad artikel 75.

Om negatieve effecten op vleermuizen en broedvogels te voorkomen en te voldoen aan de zorgplicht, worden enkele aanvullende maatregelen geadviseerd. Om zorgvuldig handelen te garanderen wordt bovendien conform de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat gewerkt.

Overige streng beschermde plant- of diersoorten zijn niet aangetroffen op de ingreeplocatie en deze worden hier op basis van het ontbreken van vereiste biotopen ook niet verwacht. De voorgenomen ingreep leidt derhalve niet tot negatieve effecten ten aanzien van wettelijk streng beschermde soorten zoals bedoeld in de Ffw. Een ontheffing op de Ffw voor realisatie van de voorgenomen ingreep is daardoor niet nodig.

1 INLEIDING

Aanleiding

Rijkswaterstaat voert in verschillende fasen het project Groot Onderhoud Vaarwegen (GOVa) uit voor de Maas en enkele grote kanalen in Noord-Brabant en Limburg. Voor GOVa fase 4c vindt opwaardering Veghel-Eindhoven, Sluis 4/5/6 fase 2 plaats. Onderdeel daarvan is de bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal bij Beek en Donk.

Voor dit projectonderdeel is reeds een quickscan natuur uitgevoerd door Grontmij (Grontmij, 2012). Uit de conclusies blijkt dat aanvullend onderzoek en advies nodig is om de risico's voor een aantal soorten te kunnen beperken.

Realisatie van de voorgenomen ingreep kan namelijk leiden tot schade aan natuurwaarden die bescherming genieten in het kader van de Nederlandse natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet (in het vervolg Ffw). Deze wet regelt de bescherming van plant- en diersoorten. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Ffw ten aanzien van streng beschermde soorten vereist mogelijk een ontheffing ad artikel 75.

Probleemstelling

Door Grontmij is een quickscannatuur uitgevoerd van een aantal tracés. Hieruit is naar voren gekomen dat er knelpunten aanwezig zijn omtrent beschermde flora en fauna. Het uitgevoerde literatuur- en veldonderzoek en de opgestelde rapportage dienen gecomplementeerd te worden om de consequenties met betrekking tot de Ffw duidelijk in beeld te hebben.

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het verschaffen van inzicht in eventuele consequenties van de voorgenomen ingreep met betrekking tot de Ffw. Het onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

1. Komen op de ingreeplocatie streng beschermde soorten voor (tabel 2 en 3 Ffw) of kunnen deze hier worden verwacht?
2. Wat zijn eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
3. Op welke wijze kunnen eventuele negatieve effecten beperkt of voorkomen worden?
4. Is uiteindelijk een ontheffing op de Ffw noodzakelijk, voor welke soorten en onder welke voorwaarden?
5. Wordt vervolgonderzoek noodzakelijk geacht?

Het advies wordt gegeven op basis van de quickscan van Grontmij, veldonderzoek van Natuurbalans-Limes Divergens BV en de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft ligging en begrenzing van de ingreeplocatie en gaat in op de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 volgen opzet en uitvoering van het voorliggende onderzoek. In hoofdstuk 4 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de Ffw. In hoofdstuk 5 worden de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

2.1 BESCHRIJVING INGREEPLOCATIE

De ingreeplocatie “bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal” is gelegen op de kruising van de kanalen Zuid-Willemsvaart en Wilhelminakanaal, ten zuidoosten van Beek en Donk. De ligging van de ingreeplocatie en onderzoekslocaties is weergegeven in figuur 1.

De ingreeplocatie in de binnenbocht (noordwestelijke oever) bestaat uit kortgemaaide oevers van het kanaal, een eikenlaan langs de Wilhelminaweg en Prins Hendriklaan, een sloot met ruige rietoevers en paardenweides grenzend aan het bedrijventerrein. De eikenlaan is niet volledig aaneengesloten; in de bocht bevindt zich een gat van ruim 100 meter en ook aan de Prins Hendriklaan zijn kleinere gaten in de laan. De buitenbocht beslaat een terrein van Rijkswaterstaat en bestaat volledig uit betonnen platen met nagenoeg geen begroeiing.

Figuur 1. Ligging ingreeplocatie bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal. De rode delen geven de onderzoekslocaties weer.

2.2 VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

De voorgenomen ingreep ten behoeve van de bochtverruiming Zuid-Willemsvaart/Wilhelminakanaal bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Verwijderen damwanden, baggeren kanaalbodem (tot ca. 4 m tegen te verwijderen damwand aan), verwijderen beplanting oever (tot ca. 3 m vanaf nieuwe oeverlijn), ontgraven oever, nieuwe damwanden plaatsen.
- Verleggen weg en Waterschapssloot in de binnenbocht (noordwestelijke oever).
- Verplaatsen (nieuw plaatsen) FUP in binnenbocht.

2.3 DOEL EN BELANG WERKZAAMHEDEN

De voorgenomen werkzaamheden vallen onder de noemer 'dwingende reden van groot openbaar belang' op de volgende gronden:

Economie

De kanalen vervullen als vaarwegen een belangrijke - internationale - economische rol. Via deze vaarwegen zijn verschillende bedrijven logistiek afhankelijk voor de aan- en afvoer van materialen en grondstoffen. De binnenscheepvaart vervult bovendien een belangrijke rol voor Nederland in het verschaffen van werkgelegenheid. De uitvoering van maatregelen in het GOVa-project garandeert dat de schepen optimaal gebruik kunnen blijven maken van deze vaarwegen. Het niet tijdig herstellen van de damwanden bijvoorbeeld kan tot gevolg hebben dat de huidige damwanden op een aantal plaatsen instorten. Hierdoor wordt de doorgang op de vaarwegen geblokkeerd en kan er gedurende lange tijd geen transport plaatsvinden.

Maatschappelijk belang met als nevenbelangen veiligheid en milieu

Door eventuele calamiteiten als gevolg van het achterwege laten van het groot onderhoud is gedurende lange tijd geen scheepvaart mogelijk. Tevens is dan verkeer over de nabij gelegen provinciale wegen gedurende langere tijd gestremd. Omleidingen van scheepvaart en wegverkeer zijn dan nodig. Deze omleidingen veroorzaken veel overlast in de omgeving en gaan gepaard met de nodige risico's op het gebied van veiligheid. Vanuit milieuoogpunt is de scheepvaart een kwalitatief veel betere manier van transport dan vrachtverkeer over de weg.

Het voormalige ministerie van LNV heeft bij de voorbespreking van de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat mondeling aan Rijkswaterstaat meegedeeld (d.d. 4 maart 2009) dat alle reguliere werkzaamheden door Rijkswaterstaat vanwege een 'dwingende reden' gerechtvaardigd zijn.

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 BRONNENONDERZOEK

Het bronnenonderzoek geeft inzicht in de reeds voorliggende gegevens, met betrekking tot de kwaliteit en de volledigheid. Archiefgegevens over het voorkomen van beschermde flora en fauna op de ingreeplocatie zijn geanalyseerd. Hiervoor diende de quickscan van Grontmij (Grontmij 2012) als uitgangspunt. In deze quickscan zijn gegevens betrokken uit diverse atlanten en uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze databank bevat waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren.

3.2 VELDONDERZOEK

Op 9 juli 2013 is de ingreeplocatie door twee ecologen van bureau Natuurbalans-Limes Divergens BV onderzocht op het actuele voorkomen van streng beschermde soorten. Het belangrijkste doel van het veldonderzoek is het bezien of de archiefgegevens uit de quickscan (Grontmij 2012) volledig en actueel zijn. Tevens is tijdens het onderzoek de mogelijke betekenis van de ingreeplocatie voor beschermde soorten ingeschat op basis van de aanwezige biotopen. Middels expert judgement, op basis van uitvoerige kennis over ecologie en landelijke verspreiding van beschermde soorten, is vervolgens bepaald of het voorkomen van andere beschermde soorten verwacht kan worden en of nader onderzoek dus noodzakelijk is.

3.3 TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

Bij de toetsing aan de Ffw wordt per aanwezige beschermde soort geanalyseerd in hoeverre de voorgenomen werkzaamheden leiden tot negatieve effecten op de soort, hoe eventuele negatieve effecten voorkómen kunnen worden en welke consequenties er zijn in het kader van de Ffw. Bij de toetsing wordt tevens aangegeven in hoeverre uitvoering van de maatregelen conform de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat plaats kan hebben.

Als werken conform een gedragscode niet afdoende is, worden twee mogelijkheden geboden voor uitvoering van ruimtelijke ingrepen op een locatie met beschermde soorten:

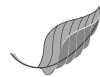
1. Mitigerende maatregelen
2. Ontheffingsaanvraag

1. Mitigerende maatregelen

Voorkom overtreding van de Ffw door uitvoering van mitigerende maatregelen. **Van belang is dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd blijft.**

Om zeker te zijn dat de voorgenomen maatregelen voldoende zijn, kunnen deze ter controle worden voorgelegd aan Dienst Regelingen (DR). Indien DR akkoord gaat, ontvangt u een besluit waarin staat dat u geen ontheffing nodig heeft, omdat de voorgestelde maatregelen zijn goedgekeurd. Met deze beschikking kan worden aangetoond dat men zich houdt aan de Ffw, bijvoorbeeld als iemand bezwaar maakt.

2. Ontheffingsaanvraag

Kan behoud van de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten niet worden gegarandeerd, dan is een reguliere ontheffingsaanvraag nodig. Bij de beoordeling daarvan worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (alleen Tabel 3-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (Tabel 3-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien compenserende maatregelen getroffen moeten worden, houdt dat per definitie in dat de functionaliteit niet behouden kan blijven en dat er dus ontheffing aangevraagd moet worden.

4 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

4.1 VAATPLANTEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In de quickscan van Grontmij wordt reeds geconcludeerd dat ter plaatse van de bochtverruiming geen beschermde vaatplanten voorkomen en niet worden verwacht. Op basis van het veldbezoek van Natuurbalans-Limes Divergens kan dit bevestigd worden. De ter plaatse heersende omstandigheden zijn niet geschikt om als groeiplaats voor beschermde soorten te fungeren. Veelal bestaat de locatie uit dichte grasbermen en ruige vegetatie rond de sloot. De buitenbocht bestaat uit betonplaten, waar nauwelijks vegetatie aanwezig is.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Met het ontbreken van beschermde vaatplanten leidt de voorgenomen ingreep niet tot schadelijke effecten op deze soortgroep. Daarmee is een ontheffing op de Ffw voor vaatplanten niet aan de orde.

4.2 VLEERMUIZEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Op de ingreeplocatie van de bochtverruiming zijn potentiële zomerverblijf- en/of paarplaatsen van drie vleermuissoorten aanwezig, te weten ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis (Grontmij 2012). Deze locaties bevinden zich, aldus Grontmij, in holtes en/of scheuren in bomen in de laan op de noordelijke oever en een zomereik op de zuidelijke oever. Gedurende het veldonderzoek kon echter vastgesteld worden dat in de bomen binnen de grenzen van de ingreeplocatie geen geschikte holtes of scheuren aanwezig zijn. Daarmee is het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen op de ingreeplocatie uitgesloten.

Mogelijk dient de eikenlaan van de Wilhelminaweg en Prins Hendrikstraat wel als vliegroute voor vleermuizen. De eikenlaan is echter niet volledig aaneengesloten; in de bocht bevindt zich een gat van ruim 100 meter en ook aan de Prins Hendriklaan zijn kleinere gaten in de laan. Waarschijnlijk kunnen eventueel aanwezige vleermuizen de aanwezige rietkragen van de sloot gebruiken om dit gat te overbruggen.

Effecten van de voorgenomen ingreep

Uitvoering van werkzaamheden in de nachtelijke uren kan negatief werken op foeragerende vleermuizen.

Door kap van extra bomen wordt het gat in de eikenlaan mogelijk groter. Onduidelijk is echter hoeveel bomen gekapt dienen te worden voor de bochtverruiming. Tevens is de functie van deze lijnvormige structuur voor vleermuizen niet bekend.

Voorkómen van negatieve effecten

Gedurende de nachtelijke uren dienen geen werkzaamheden uitgevoerd te worden, teneinde verstoring van vleermuizen te voorkomen.

Door verlegging van de sloot naar het noordwesten wordt een mogelijkheid gecreëerd voor vleermuizen om de afstand van het te overbruggen gat te verkleinen. Rietkragen rondom de sloot zorgen er reeds voor dat de lijnvormige structuur min of meer aaneengesloten is. Door in de toekomstige situatie zorg te dragen voor rietkragen (in omvang en vorm vergelijkbaar met de huidige) rondom de nieuwe sloot blijft de lijnvormige structuur gehandhaafd en komt er geen voor vleermuizen onoverbrugbaar gat in de laan.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Bij afwezigheid van verblijfplaatsen en van foerageergebieden die van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van elders aanwezige verblijfplaatsen, heeft uitvoering van voorgenomen ingreep geen overtredingen van de Ffw, ten aanzien van vleermuizen, tot gevolg. Het is niet duidelijk of de eikenlaan en rietkraag momenteel een functie vervullen als vliegroute. Aangezien ze dat in potentie wel kunnen, is mitigatie van belang door continuering van de vliegroute langs rietkragen van de nieuw aan te leggen sloot. Als hieraan voldaan wordt, is een ontheffing op de Ffw voor vleermuizen niet aan de orde.

4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Grontmij (2012) geeft aan dat de oevers van de kanalen mogelijk geschikt habitat bieden aan waterspitsmuis. Destijds was echter onbekend waar de grenzen van de ingreeplocatie zich bevinden. Op basis van het veldonderzoek kan gesteld worden dat binnen de huidige begrenzing van de ingreeplocatie voor de bochtverruiming geen geschikt habitat voor de waterspitsmuis aanwezig is. De oevers van het kanaal zijn volledig beschoeid, relatief kaal en lopen zeer steil af. De sloot is te classificeren als echte baggersloot met zeer dicht begroeide rietkragen en geen onderwatervegetatie. Sporen van overige beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht vanwege het ontbreken van archiefwaarnemingen en van geschikt habitat.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van beschermde overige zoogdieren worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor overige zoogdieren is daarmee niet aan de orde.

4.4 BROEDVOGELS

Wettelijke status

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van half maart tot half juli. Tijdens het broedseizoen vallen namelijk alle bewoonde nesten onder de reikwijdte van artikel 11 van de Ffw en zijn daardoor beschermd. Een nest is de woonplaats die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Voor een verdere aanscherping van de definitie van het begrip 'nesten' wordt onderscheid gemaakt tussen broedseizoenen en niet-broedseizoenen.

Nesten jaarrond beschermd

Van een aantal vogels is het nest jaarrond beschermd. De nesten van roofvogels, uilen (uitgezonderd bosuil), gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar en roek vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van ‘vaste rust- of verblijfplaats’ in artikel 11 van de Ffw¹ (2009). Deze nesten zijn, voor zover niet permanent verlaten, in principe jaarrond beschermd.

Nesten beschermd tijdens broedseizoen

Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten wordt hieraan voldaan door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Ffw. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van de overige vogelsoorten vallen buiten de broedperiode niet onder de definitie ‘nest’ of ‘vaste verblijfplaats’ in artikel 11 van de Ffw. Ze worden namelijk het daaropvolgende broedseizoen niet weer in gebruik genomen en zijn buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van de soort.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Geschikte broedlocaties voor vogels moeten vooral gezocht worden in struweel, bomen en overige opgaande begroeiing, open grasland grenzend aan de watergangen en langs de oevers van de watergangen.

Nesten die ook buiten het broedseizoen vallen onder de definitie van “vaste rust- of verblijfplaats” zijn niet in de directe omgeving van de ingreeplocatie aanwezig.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Gedurende het broedseizoen kan het kappen en snoeien van bomen, struweel en overige opgaande begroeiing en het uitvoeren van graafwerkzaamheden in grasland, in ruigte en aan de oevers leiden tot verstoring van broedende vogels.

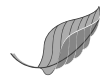
Voorkómen van negatieve effecten

Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Ontheffingen voor versturende werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden slechts bij hoge uitzondering verleend. Veelal dient gebruik te worden gemaakt van het alternatief om werkzaamheden uit te stellen tot na de broedperiode van aanwezige soorten. Onder voorwaarde dat versturende werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige vogelsoorten, worden verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van vogels niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vogels is daarmee niet aan de orde.

¹ Bron: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (Dienst Regelingen 2009).

4.5 REPTIELEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Er zijn geen beschermde reptielsoorten bekend uit de omgeving van de ingreeplocatie (Grontmij 2012). Aan de hand van het veldonderzoek kan eveneens geconcludeerd worden dat er geen geschikte biotopen voor reptielen aanwezig zijn op de ingreeplocatie. Op basis van het ontbreken van geschikte reptielbiotopen, zoals heide, heischrale graslanden en goed ontwikkelde bosranden, in combinatie met de regionale verspreiding van reptielen, kan worden aangenomen dat beschermde reptielen niet op de ingreeplocatie aanwezig zijn of er kunnen voorkomen.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van beschermde reptielen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor reptielen is daarmee niet aan de orde.

4.6 AMFIBIEËN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Grontmij (2012) geeft aan dat alpenwatersalamander bekend is uit de omgeving van de ingreeplocatie. De kanalen vormen met hun sterke dynamiek, zeer steile oevers en aanwezigheid van vis geen geschikt habitat voor amfibieën. De aanwezige sloot is op diverse punten bemonsterd met een schepnet. Hieruit is gebleken dat er geen amfibieën aanwezig zijn in deze sloot. Vanwege het ontbreken van vegetatie in het water, zeer dichte rietkragen op de oevers en de aanwezigheid van vis vormt deze sloot ook geen geschikt habitat voor amfibieën. De waarneming van alpenwatersalamander zal dan ook uit de ruimere omgeving van de ingreeplocatie komen. Ten zuiden van de ingreeplocatie is een kleinschalig gebied met diverse poelen aanwezig. Mogelijk leeft de soort in dit gebied, ruim buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van beschermde amfibieën worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor amfibieën is daarmee niet aan de orde.

4.7 VISSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In de quickscan van Grontmij (2012) wordt het voorkomen van grote modderkruiper, kleine modderkruiper en rivierdonderpad in de kilometerhokken in de omgeving van de ingreeplocatie beschreven. Van grote modderkruiper wordt het voorkomen op de ingreeplocatie uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte biotopen.

De sloot is bemonsterd met een schepnet. Hiermee is het voorkomen van drie- en tiendoornige stekelbaars aangetoond. Er zijn geen beschermde vissoorten in de sloot aangetroffen. Vanwege

het ontbreken van geschikt habitat (er is een zeer dikke, stinkende sliblaag aanwezig) worden geen beschermde vissoorten in de sloot verwacht.

Vanwege de diepte aan de oevers, is het niet mogelijk de kanalen met een schepnet te bemonsteren. De fauna-uittreedplaats in de binnenbocht is wel bemonsterd. Hier bleek geen vis aanwezig te zijn. Wel zijn in diepere delen van het kanaal karpers waargenomen. Grontmij (2012) concludeert reeds dat er geen sprake zal zijn van een populatie rivierdonderpadden. Het veldonderzoek bevestigt dit. Alleen op de noordoostelijke oever zijn over een korte afstand stortstenen (geschikt habitat voor rivierdonderpad) aanwezig. Deze bevinden zich echter buiten de ingreeplocatie van de buitenbocht. De kans dat kleine modderkruiper op de ingreeplocatie aanwezig is, is nihil. Geschikt habitat ontbreekt en de oevers zijn zeer steil en gaan snel naar grote diepte.

Effecten van de voorgenomen ingreep

Vanwege het ontbreken van beschermde vissoorten zijn negatieve effecten op deze soorten niet te verwachten. Aangezien alle werkzaamheden in of aan het water plaatsvinden, kunnen wel negatieve effecten op algemene soorten optreden.

Het voorkómen van negatieve effecten

Mitigerende of compenserende maatregelen ten aanzien van beschermde vissoorten zijn niet aan de orde. Om zorgvuldig handelen (ten aanzien van algemene soorten) te garanderen wordt volgens de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat gewerkt. Daarbij worden de volgende maatregelen geadviseerd:

- Voorafgaand aan het dempen van watergangen worden alle vissen weggevangen uit te dempen watergangen.
- Werkzaamheden uitvoeren in zodanige richting dat aanwezige soorten kunnen uitwijken. Het dempen van watergangen vindt plaats in de richting van andere sloten, waardoor de nog aanwezige dieren de kans hebben om te vluchten.
- Baggerwerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen. In de maanden november-december kan nog worden gebaggerd zo lang de winterrust van vissen nog niet is ingetreden, dat wil zeggen, zolang de watertemperatuur boven de 10° C blijft.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van beschermde vissen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vissen is daarmee niet aan de orde. Mitigatie en/of compensatie is daarmee niet noodzakelijk. Wel worden bovenstaande aanvullende maatregelen geadviseerd.

4.8 ONGEWERVELDEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Er zijn geen archiefwaarnemingen van beschermde ongewervelden uit de omgeving van de ingreeplocatie bekend (Grontmij 2012). Op basis van het veldbezoek wordt geconcludeerd dat beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden die een juridisch zwaardere bescherming genieten niet voorkomen op de ingreeplocatie. Oorzaken hiervoor zijn dat zwaarder beschermde ongewervelden uiterst zeldzaam zijn in Nederland en dat de verspreiding

van deze soorten zich beperkt tot bijzondere milieus, zoals hoogvenen, kalkgraslanden, voedselarme vennen en oude eikenbossen. Deze milieus zijn op of nabij de ingreeplocatie niet voorhanden.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van beschermde ongewervelden worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor ongewervelden is daarmee niet aan de orde.

5 CONCLUSIES

5.1 CONSEQUENTIES FLORA- EN FAUNAWET

Om negatieve effecten op vleermuizen en broedvogels te voorkomen en te voldoen aan de zorgplicht, worden enkele aanvullende maatregelen geadviseerd (§5.2). Om zorgvuldig handelen te garanderen wordt bovendien conform de Gedragscode Flora- en faunawet van Rijkswaterstaat gewerkt.

Verder zijn op de ingreeplocatie geen streng beschermde plant- of diersoorten aangetroffen en deze worden hier op basis van het ontbreken van vereiste biotopen ook niet verwacht. De voorgenomen ingreep leidt derhalve niet tot negatieve effecten ten aanzien van wettelijk streng beschermde soorten zoals bedoeld in de Ffw. Een ontheffing op de Ffw voor realisatie van de voorgenomen ingreep is daardoor niet nodig.

5.2 AANVULLENDE MAATREGELEN

Vleermuizen:

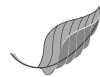
- Gedurende de nachtelijke uren dienen geen werkzaamheden uitgevoerd te worden, teneinde verstoring van vleermuizen te voorkomen.
- Bomenkap in de eikenlanen dient tot een minimum beperkt te worden. Door in de toekomstige situatie zorg te dragen voor rietkragen (in omvang en vorm vergelijkbaar met de huidige) rondom de nieuwe sloot blijft de lijnvormige structuur gehandhaafd en komt er geen voor vleermuizen onoverbrugbaar gat in de laan.

Broedvogels:

- Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels.

Zorgplicht:

- Het maaien van struweel en jonge bomen gebeurt vanaf één kant. Hierdoor hebben kleine zoogdieren, zoals egels, de kans om weg te vluchten in de richting van veilig gebied.
- Stammen en takkenhopen worden direct na de kap afgevoerd om te voorkomen dat faunasoorten zich hieronder kunnen vestigen.
- Voorafgaand aan het dempen van watergangen worden alle vissen weggevangen uit te dempen watergangen.
- Werkzaamheden in en aan het water worden in zodanige richting uitgevoerd dat

aanwezige vissoorten kunnen uitwijken. Het dempen van watergangen vindt plaats in de richting van andere sloten, waardoor de nog aanwezige dieren de kans hebben om te vluchten.

- Baggerwerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen. In de maanden november-december kan nog worden gebaggerd zo lang de winterrust van vissen nog niet is ingetreden, dat wil zeggen, zolang de watertemperatuur boven de 10° C blijft.

6 BRONNEN

Grontmij, 2012. Quicksan natuur. In het kader van Groot Onderhoud Vaarwegen (GOVa) planstudie Veghel-Eindhoven. Grontmij Nederland B.V., Eindhoven, d.d. 19 juli 2012.